

לקראת ישיבת ועדת שרים לחקיקה, יום ראשון יט' בחשוון, ה-1 בנובמבר 2015

**עמדת התנועה למשילות ודמוקרטיה ביחס להצעת חוק נציבות ביקורת על מערך
התביעה וייצוג המדינה בערכאות, התשע"ו-2015 (פ/20/2136 של חברת הכנסת
ציפי לבני)**

הצעת החוק שבנדון מבקשת להסדיר בחקיקה את נציבות הביקורת על מערך התביעה וייצוג המדינה בערכאות, ולהכפיף תחת ביקורתה גם את היועץ המשפטי לממשלה, העומד בראש התביעה.

התנועה למשילות ודמוקרטיה מברכת על הצעת החוק הזאת, וקוראת לחברי ועדת השרים לחקיקה לתמוך בה.

עם זאת, נדרש תיקון מהותי הנוגע לדרכי המינוי:

אין מקום לקבוע וועדת איתור בחקיקה. כדאי לקבוע שהנציב ימונה על ידי הממשלה בהמלצת שר המשפטים. וכן לקבוע תקופת כהונה קצובה בחוק.

זאת משום שאין מקום לכבול את שיקול הדעת של נבחרי הציבור בבואם להפעיל את סמכויות המינוי שלהם. הקמת וועדה בחוק, שהשר כבול להמלצותיה, משדרת אי-אמון בנבחרי הציבור ומצמצמת את מרחב שיקול הדעת שלהם. מאחר והשר נושא באחריות כלפי הכנסת וכלפי ציבור הבוחרים, הסמכות צריכה להיות בידו.

הערות נוספות שנכון יהיה לשים לב אליהם בהליכי החקיקה המתקדמים יותר:

א. ס' 5 להצעה קובע רשימה של שמונה מקרים שבהם אין לברר את התלונה שהוגשה ואין לקיים ביקורת. מאחר ומדובר בסעיף בחקיקה ראשית המגביל באופן גורף את סמכותה של הנציבות, לא ניתן לאפשר בו מונחים עמומים שייצרו מחלוקות עתידיות. חלק מן הסעיפים בו רצויים וראויים אולם חלקם עלולים לפגוע ביעילותה של הנציבות.

ב. ס' 5(2) אומר כי במקרה בו התלונה מתייחסת להפעלת שיקול דעת משפטי גרידא, התלונה לא תבורר. הגדרת המושג אינה ברורה כלל ועלולה ליצור אי-בהירות בשאלה האם תלונה מסוימת נמצאת מחוץ לסמכותה של הנציבה או לא.

ג. התנועה למשילות ודמוקרטיה מתנגדת גם לסי' 5(3) האומר שאין לבקר החלטות בעניין מדיניות היועץ המשפטי לממשלה בתפקידו כראש התביעה הכללית. גם כאן השאלה

האם עניין מסוים הוא עניין שבמדיניות או לא היא שאלה עמומה, ועלולה למנוע מראש ביקורת בנושאים שונים שראויים לביקורת.

מומלץ להגביל את הסעיף לתלונות בלבד, בניגוד לביקורת מערכתית. בנוסף יש לאפשר לנציב שיקול דעת לברר גם תלונה אנונימית (ס' 5(7)) וכן תלונה שבוררה בעבר או שמתבררת במקביל (ס' 5(8)).

לסיכום, הצעת החוק טובה ביסודה, התיקון הדחוף והמהותי ביותר הוא אופן דרכי המינוי של הנציב. לאחר מכן, כדי להשלים אותה וכדי להגשים את המטרה החשובה שבביקורת נדרשים התיקונים לעילי שיבואו במסגרת הליכי החקיקה.

יהודה עמרני,

מנהל פעילות

עו"ד שמחה רוטמן,

יועץ משפטי

